

Subvencije, investicije in druge nejasnosti

V iskanju pravne podlage za zamude pri potrditvah filmskih projektov.

Objavljeno
06. oktober 2020 10.15
Posodobljeno
06. oktober 2020 10.49

Slovenski filmski center je po zakonu edina institucija, ki je pristojna za odločanje, kateri film bo dobil denar. Foto Igor Zaplatil

Tina Lešničar

Kot da novi koronavirus, ki je popolnoma zaposlil izvršilno oblast, ne bi bil dovolj, si je vlada nakopala še dodatne naloge – in sicer potrjevanje filmskega programa, ali bolje povedano, nepotrjevanje filmskega programa. V že sicer precej zbirokratiziran postopek transferjev javnih sredstev do Slovenskega filmskega centra je posegla s še nekaj koraki, ki je opravljanje osnovnih nalog javne agencije zdaj povsem ohromilo. Zakonska podlaga za te postopke vlade pa ni jasna.

Poročali smo, da že več mesecev ne izplačujejo sredstev za filmske projekte. Slovenski filmski center (SFC) je bil pri črpanju proračunskih sredstev odvisen od ministrstva za kulturo – temu je večkrat na leto izdal zahtevek za izplačilo tranš na razpisu izbranim projektom, ki so jih na ministrstvu pregledali, potrdili in filmskemu centru odobrili namenska sredstva, ta pa jih je nato nakazal producentom. Ta sistem je do zdaj deloval po utečenih postopkih, letos pa je nova vlada uvedla novo prakso.

Pristojnost za odločanje za sofinanciranje filmske dejavnosti, sprejemanje projektov, izdajanje odločb in sklepanje pogodb je zakonsko predpisana in z ustanovitvijo javne filmske agencije je država tej instituciji pri tem podelila vso avtonomijo. Zdaj pa ji jo očitno jemlje in njeno delo onemogoča.

Na transferje, ki jih potrjuje vlada, nekateri (že dokončani) filmi čakajo že od maja.

Osnovni zakon, ki opredeljuje delo SFC (torej izbiranje projektov in sklepanje pogodb o sofinanciranju teh projektov) je zakon o Slovenskem filmskem centru, javni agenciji (ZSFCJA). Po tem zakonu SFC sofinancira filmske projekte z javnimi razpisi in upošteva zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK). Pri javnih razpisih in javnih pozivih mora seveda upoštevati tudi zakon o upravnem postopku (ZUP). SFC je po zakonu edina institucija, ki je pristojna za odločanje, kateri film bo dobil denar.

Do tu je vse lepo in prav. Letos pa so posamezni filmski projekti nenadoma postali del načrta razvojnih programov, ki je očitno ključen za izplačilo pogodbenih obveznosti in ki ga mora potrditi vlada. To pomeni, da je bilo treba za vsak projekt pridobiti dokumentacijo identifikacije investicijskega projekta (znano kot DiiP), ki jo potrjuje ministrstvo za finance. Čeprav se za film relevantni zakoni in podzakonski akti niso spremenili, so

investicijsko dokumentacijo morali za nazaj dokazovati tudi projekti, ki so bili sprejeti v sofinanciranje že pred leti in so že izpolnili vse pogodbene obveznosti – pisali smo že, na primer, o *Oazi*, na Beneškem festivalu nagrajeni manjšinski slovenski koprodukciji, ki še vedno čaka na zadnje nakazilo denarja.

Slovenski filmski center je vsaj po zakonu edina institucija, ki je pristojna za odločanje, kateri film bo dobil denar. Foto Jože Suhadolnik

Brez pravne podlage

Tu se zadeve zapletejo, saj načrt razvojnih programov določa zakon o javnih financah (ZJF), ki se nanaša na neposredne proračunske uporabnike, kar pa SFC ni (ta je posredni uporabnik, prek katerega potekajo transferji do producentov). Prav tako ob natančnejšem pregledu členov ZJF, skupaj z uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ, postane jasno, da pri sofinanciranju filmov ne gre za investicijo, ampak za subvencijo oziroma dotacijo. SFC tako ni niti investitor niti producent ali lastnik filma, ki ga sofinancira. Pri sofinanciranju filmov ne gre za naročanje gradnje, blaga ali storitev, kot opredeljuje zakon o javnem naročanju, zato tudi ni pravne podlage za tako obravnavanje.

Preberite še:

[Ljubezen \(do filma\) v času koronavirusa](#)

[V \(praznem\) teku](#)

[Oaza sredi filmske puščave](#)

Poleg tega sofinanciranje filmske in avdiovizualne dejavnosti vključuje še eno specifiko, ki zgoraj zapisano potrjuje. Film se financira na podlagi shem državnih pomoči oziroma sheme de minimis, ki jo mora pri evropski komisiji priglasiti pristojno ministrstvo za finance (skladno z zakonom o spremljanju državnih pomoči). V vsaki shemi je določeno, da gre v primeru sofinanciranja za nepovratna sredstva, ne za investicijo,

zato nobena shema ne predvideva, da bi moral SFC za katerikoli sofinancirani projekt pripraviti investicijsko dokumentacijo oziroma ga umestiti v načrt razvojnih projektov. Ker je za odločanje o sofinanciranju projektov filmske in avdiovizualne dejavnosti pristojen SFC, ne pa ministrstvo za kulturo, je letos uvedena praksa v popolnem nasprotju z zakoni s področja javnih financ – tako se, če strnemo, glasi pravno mnenje.

SFC ni niti investitor niti producent ali lastnik filma, ki ga sofinancira. Foto Getty Images/istockphoto

Po več mesecih medresorskega usklajevanja investicijskih načrtov so filmski projekti zdaj potrjeni in pripravljeni ter čakajo na to, da jih potrdi še vlada, a nikakor ne pridejo na dnevni red ene od sej. Od generalnega sekretariata vlade v zakonsko določenem roku za odgovor na novinarska vprašanja nam ni uspelo izvedeti, kdaj bo skupaj predlaganih 31 filmskih projektov uvrščenih v načrt razvojnih programov in kdaj namerava vlada o tem odločati. Prav tako nam tudi ni uspelo izvedeti, po katerih zakonih vlada pri tem, da potrjuje posamezne transferje, ravna.

Ob potrditvi rebalansa proračuna smo na vladni spletni strani sicer našli zapis, da »bodo poenostavili in pospešili postopke pri dodeljevanju sredstev za financiranje investicij«. Če vlada med investicije šteje tudi film, bi morala na eni od prihodnjih sej pospešeno obravnavati tudi čakajoče filmske projekte. Tudi z ministrstva za kulturo so nam pred časom zatrdili, »da je ena od prioritet sedanje vlade debirokratizacija, kar bi za filmsko področje pomenilo poenostavitev postopkov črpanja sredstev SFC«.

Pa vendar tudi po rebalansu proračuna o debirokratizaciji ni ne duha ne sluha. Kot tudi ne o denarju, ki ga že pol leta čudno potrpežljivo čakajo filmarji. Medtem pa se kopičijo obresti premostitvenih kreditov in prekoračenih pogodbenih obveznosti do producentov, ki bi lahko začeli iskati pravico tudi na sodišču.